

Kỷ niệm 80 năm ngày khởi nghĩa Bắc Sơn (27/9/1940 – 27/9/2020)

“Sáng mãi hào khí khởi nghĩa Bắc Sơn”

Bắc Sơn là một huyện miền núi thuộc tỉnh Lạng Sơn, là nơi có truyền thống đấu tranh cách mạng. Cách đây 80 năm vào ngày 27 tháng 9 năm 1940 tại “Châu xưa”, huyện Bắc Sơn (Lạng Sơn) ngày nay, đã diễn ra cuộc khởi nghĩa do Đảng ta lãnh đạo, mở ra trang sử cho cách mạng tháng Tám. Khởi nghĩa Bắc Sơn chính là “tiếng súng báo hiệu” cho một cao trào cách mạng mới, một thời kỳ đấu tranh mới - thời kỳ khởi nghĩa vũ trang giành chính quyền.

Sau khi Pháp đầu hàng Đức ở chính quốc, ngày 22 tháng 6 năm 1940, phát xít Nhật liền tìm cách nhảy vào chiếm thuộc địa Đông Dương của Pháp. Phát xít Nhật buộc chính quyền thuộc địa Đông Dương phải nhượng cho chúng nhiều quyền lợi. Để làm áp lực cho đòi hỏi này,

ngày 22 tháng 9 năm 1940, phát xít Nhật cho quân vượt qua biên giới Việt - Trung đánh vào Lạng Sơn, đồng thời cho 6000 quân đổ bộ lên Đồ Sơn (Hải Phòng).

Sau vài trận thử sức nhỏ, quân Pháp chạy dài. Toàn quyền Đờ-cu vôi đầu hàng, dâng Đông Dương cho Nhật. Khi quân Pháp rút chạy qua đường Bình Gia, Bắc Sơn về Thái Nguyên, toàn bộ hệ thống chính quyền của địch ở đây đều hoang mang, tan rã, tri châu Thất Khê bỏ trốn; tri châu Na Sầm bị dân bắt; tên đại úy Pháp ở Bình Gia vứt cả súng đạn bỏ đồn chạy trốn. Nhân dân Bắc Sơn không bỏ lỡ thời cơ, tự tổ chức việc thu nhặt vũ khí, tước khí giới của các toán quân lẻ để tự vũ trang, sẵn sàng nổi dậy cướp chính quyền, châu Bắc Sơn nằm ở phía Tây Nam tỉnh Lạng Sơn, là quê hương của đồng chí Hoàng Văn Thụ, một trong những người lãnh đạo xuất sắc của Đảng lúc bấy giờ. Ở đây từ những năm 1933 đã có những cơ sở cách mạng do đồng chí Hoàng Văn Thụ gây dựng.

Ngày 25 tháng 6 năm 1936, chi bộ Đảng đầu tiên ở Bắc Sơn được thành lập. Bắc Sơn lúc ấy nằm trên con đường chiến lược Lạng Sơn - biên giới Việt Trung nên Xứ ủy Bắc Kỳ rất chú trọng, cử cán bộ về củng cố. Tháng 5 năm 1939 Ban cán sự châu Bắc Sơn được thành lập và hoạt động tích cực, đưa phong trào cách mạng ở Bắc Sơn phát triển mạnh, luôn gắn mình với phong trào cách mạng chung của cả nước.

Đứng trước tình hình diễn biến hết sức mau lẹ và thuận lợi, sáng ngày 27 tháng 9 Đảng bộ Bắc Sơn lúc này được tăng cường thêm một số đảng viên vừa thoát khỏi nhà ngục Lạng Sơn đã quyết định phát động khởi nghĩa vũ trang, thành lập Ban chỉ huy khởi nghĩa. Đúng 8 giờ tối hôm đó, quân khởi nghĩa thuộc hơn 600 người gồm đủ các dân tộc Tày, Dao, Nùng, Kinh, v.v... chia làm 3 mũi tiến công đồn Mỏ Nhài (châu lỵ Bắc Sơn) và chiếm được châu lỵ. Ban chỉ huy khởi nghĩa tuyên bố xóa bỏ chính quyền đế quốc, hạ lệnh đốt sổ sách, giấy tờ của địch.

Ngày 28 và ngày 29, quân khởi nghĩa liên tiếp phục kích tàn quân Pháp ở đèo Canh Liêm, Sập Di. Trước khí thế của quân chúng, cả Nhật và Pháp đều hốt hoảng. Chúng đã nhanh chóng thỏa hiệp với nhau để cho Pháp rảnh tay đàn áp quân khởi nghĩa. Thực dân Pháp đã tập trung quân chiếm lại các đồn và tiến hành khủng bố, đốt

Sáng ngời tinh thần khởi nghĩa Bắc Sơn

phá làng bản, tàn sát nhân dân.

Được tin về cuộc khởi nghĩa, Xứ ủy Bắc Kỳ cử đồng chí Trần Đăng Ninh lên lãnh đạo phong trào và phát động quần chúng Vũ Nhai hỗ trợ. Đồng chí Trần Đăng Ninh và đồng chí Lương Văn Chi tập hợp các chiến sĩ tự vệ và một số quần chúng tích cực lập ra Đội du kích. Ngày 14 tháng 10 năm 1940, Đảng bộ Bắc Sơn họp ở khu rừng Sa Khao quyết thành lập chiến khu Bắc Sơn, lập chính quyền cách mạng lực lượng vũ trang chống địch khủng bố. Ban chỉ huy khu đã được thành lập do đồng chí Trần Đăng Ninh đứng đầu; du kích Bắc Sơn tiến đánh Khôn Ràng lùng bắt bọn đầu sỏ. Ngày 25 tháng 10 quân du kích đánh đồn Vũ Lăng. Tên châu úy và 100 tay súng phải bỏ chạy. Đội du kích phát triển rất nhanh chỉ sau vài ngày đã lên tới 200 người.

Ngày 28 tháng 10 năm 1940, quần chúng cách mạng tổ chức mít tinh ở Trường Vũ Lăng, chuẩn bị chiếm lại đồn Mỏ Nhài nhưng bị quân Pháp đánh úp. Giặc Pháp điên cuồng khủng bố, Đảng bộ Bắc Sơn đã thu thập lực lượng vũ trang điều động một số lên Vũ Nhai, lập trung đội du kích mới. Đội du kích phải chuyển sang hoạt động nhỏ, lẻ phân tán. Các chiến sĩ phải chịu đói rét, gia đình bị khủng bố, tàn sát nhưng vẫn quyết tâm chiến đấu đến cùng.

Tháng 11 năm 1940, Hội nghị Trung ương lần thứ 7 họp ở Đình Bảng (Bắc Ninh). Sau khi nghe đồng chí Trần Đăng Ninh báo cáo, Hội nghị đã quyết định duy trì và bồi dưỡng đội du kích Bắc Sơn làm lực lượng quân sự đầu tiên cho cách mạng. Lực lượng này phải chuyển hướng từ hoạt động quân sự sang hoạt động chính trị, gây cơ sở, thành lập căn cứ du kích, lấy vùng Bắc Sơn - Vũ Nhai làm trung tâm.

Tháng 12 năm 1940, Trung ương Đảng cử đồng chí Lương Văn Chi, Xứ ủy viên Bắc Kỳ lên tăng cường cho căn cứ. Ban lãnh đạo Đội du kích và khu căn cứ du kích được thành lập. Đồng chí Phùng Chí Kiên làm Chỉ huy trưởng, phụ trách căn cứ địa; đồng chí Chu Văn Tấn làm Chỉ huy phó; đồng chí Lương Văn Chi làm Chính trị viên, dưới sự chỉ đạo chung của đồng chí Hoàng Văn Thụ.

Để củng cố và phát triển Đội du kích Bắc Sơn, tháng 1 năm 1941, lớp huấn luyện chính trị, quân sự ngắn ngày được tổ chức nhằm nâng cao trình độ chính trị, quân sự và ý thức tổ chức, kỷ luật. Mục đích là đào tạo cán bộ cho khu căn cứ và cung cấp cán bộ cho các cơ sở khác. Ngày 14 tháng 1 năm 1941, Đội du kích Bắc Sơn được chính thức thành lập ở khu rừng Khui Noi, thuộc xã Vũ Lễ, châu Bắc Sơn (Lạng Sơn).

Cuộc khởi nghĩa Bắc Sơn bị thất bại, nhưng nó đã bóc trần dã tâm của bè lũ phát-xít Pháp - Nhật. Đây là những tiếng súng đầu tiên báo hiệu thời kỳ đấu tranh vũ trang của dân tộc. Nó đánh dấu sự chuyển hướng trong hình thức đấu tranh của nhân dân ta từ đấu tranh chính trị tiến đến chính trị kết hợp với đấu tranh vũ trang, cung cấp những kinh nghiệm sinh động và góp phần tạo ra khả năng cho cuộc vận động cách mạng sôi nổi tiến tới tổng khởi nghĩa giành chính quyền trong Cách mạng Tháng Tám sau này. Khởi nghĩa Bắc Sơn đã cho ra đời đứa con đầu lòng của lực lượng vũ trang cách mạng - Đội du kích Bắc Sơn, lực lượng vũ trang đầu tiên do Đảng ta tổ chức và lãnh đạo.

Tự hào và phát huy tinh thần khởi nghĩa Bắc Sơn, với truyền thống cách mạng, với niềm tin vô hạn vào sự nghiệp cách mạng của Đảng, nhân dân cả nước đã, đang và sẽ tiếp tục chung sức, đồng lòng, phát huy nội lực, tranh thủ thời cơ, vượt qua mọi khó khăn, thử thách, cùng nhau làm nên những thắng lợi mới. 80 năm đã trôi qua! Khởi nghĩa Bắc Sơn mãi mãi là mốc son lịch sử sáng ngời, được ghi vào lịch sử cách mạng nước ta như một tấm gương về chủ nghĩa anh hùng cách mạng của nhân dân Việt Nam, là nguồn sức mạnh tinh thần to lớn cổ vũ, động viên mọi tầng lớp nhân dân Bắc Sơn, Lạng Sơn nói riêng và nhân dân cả nước nói chung không ngừng nỗ lực, phấn

đầu, đóng góp nhiều hơn nữa trí tuệ vào công cuộc đổi mới, xây dựng quê hương, đất nước ngày càng giàu đẹp, văn minh.

Mai Mai